

Simon Assaf: Från interimperialistisk rivalitet till interimperialistisk kollision

[Ur [Socialist Review](#), januari 2016. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Förra månaden anslöt sig Storbritannien till de många länder som släpper bomber över Syrien. Simon Assaf samtalar med *Socialist Review* om orsakerna till och innebörden i en kris där ingen av aktörerna har kontrollen.

Med en så trasslig situation i Syrien, var kan vi ens börja?

Det är alltid svårt att börja med vad som händer på marken när det är väldigt komplicerat där, det blir bara mer och mer komplicerat. Så jag tror att det bästa sättet är att titta på det från toppen.

Vi talade om perioden av arabiska revolutioner efter 2011, vi talade om denna enorma rörelse underifrån som formade allt, förändrade allt: staten, imperialismen, dynamiken i regionen, de sociala rörelserna. Sedan nederlaget – nå, nederlag är egentligen ett alltför starkt ord – sedan de revolutionära krafterna slagit till reträtt ligger initiativet nu hos de härskande klasserna.

Så när vi talar om att förstå Syrien och Iraks roll där måste vi börja med det faktum att det är en region med interimperialistisk rivalitet som nu blivit en region av interimperialistisk kollision.

Hur kommer det sig?

Nästan samtliga internationella styrkor agerar här. Kina har enorma andelar i Iraks oljefält som de inte kan försvara. De litar till att andra imperialistiska makter gör det – USA, lokala aktörer och så vidare. Ryssland försöker stabilisera sina baser kring Medelhavet och bygga någon sorts imperialistisk utpost i resterna av det som nu är alawitiska områden i Syrien, västkusten. Turkiet betraktar Syrien som sin bakgård, och så finns den ständigt explosiva situationen med kurderna.

Sedan har vi imperialismen i form av USA, som håller på att försöka flytta sitt ”asiatiska centrum” från Mellanöstern till Asien, och där Mellanöstern blir mindre viktigt för USA:s bredare strategi än vad det var på 1900-talet. Det finns många skäl till det: de är inte så beroende av Mellanösterns olja – som källa till jättestorprofiter är den inte densamma som på 1950- eller 1960-talen, och nu ägs det mesta av oljan av sauderna, kuwaiterna och så vidare. Så det finns en massiv motvilja inom USA:s härskande klass att sätta in marktrupper för att säkra området och de försöker hitta andra som kan hjälpa till med det, de letar efter lokala aktörer som kan hjälpa till med att ge någon sorts stabilitet, oavsett hur otrevliga dessa aktörer är.

Sedan är det de regionala makterna – Saudiarabien, Qatar, Förenade Arabemiraten (UAE). Det är de viktigaste aktörerna och de styrkor som stöder rebellerna, men de konkurrerar själva med varandra. Den regionala konkurrensen är inte bara mellan Syrien och Israel, utan också mellan arabstaterna själva. Så de stöder alla olika fraktioner och så vidare.

Hur mycket inflytande har stormakterna över dessa fraktioner?

Det är en utomordentligt farlig situation när man som imperialistisk armé inte har kontroll över styrkorna på marken. Man har lite inflytande, det är faktiskt i stort sett allt. Sådana saker kan mycket snabbt bli okontrollerade – till exempel hur Iran har intervenerat med Hizbollah, med irakiska miliser, afghanska miliser och så vidare. Det var ursprungligen tänkt att fungera som en buffert, men när det utvecklas vidare dras de själva in ännu mer, med sekteristiska massakrer, och sedan en allmänt ökad sekterism.

Styrkorna på marken är inte marionetter. Assadregimen är inte en marionett, och inte heller är någon av de andra rebellgrupperna det. Men de är beroende av yttre krafter för att kunna fortsätta striderna. De har egna intressen som inte nödvändigtvis stämmer med imperialismens men de är med i spelet.

Allt detta ger en extremt komplicerad bild på marken. Det finns en faktisk allians mellan Iran, Hizbollah, USA, Frankrike, Storbritannien och Ryssland. Även om de låtsas att de inte pratar med varandra, så vet vi att de gör det, speciellt iranierna och amerikanerna i Irak

På andra sidan har vi turkarna, UAE, Qatar och sauderna som stöder olika rebellgrupper – som inte heller bara tar order men är beroende av dem för sin överlevnad. Innanför det har vi al Qaidas gren, som i själva verket är på Turkiets sida, på saudernas sida.

Och sedan ISIS, som har uppstått ur Iraks fullständiga förödelse och uppeggandet av sekterism i det irakiska samhället. Den syriska revolutionens förfall skapar också förhållanden under vilka ISIS kan växa. Det ISIS kan säga som ingen av de andra kan säga är att de inte är beroende av någon. De kan framställa sig som fristående från alla utländska krafter och regeringar.

Situationen är ytterst explosiv, och det såg vi när Turkiet sköt ner det ryska jetplanet i november. Det följdes av utplaceringen av avancerade luftvärnsrobotar i Syrien med en räckvidd över Israel och Turkiet. Den ryska flottan utanför Libanons kust har förklarat Libanon för flygförbudszon, och har fullständigt åsidosatt den libanesiska regeringen. Ryssarna har i själva verket tagit över det libanesiska luftrummet.

Hela den röra som Syrien utgörs av är så okontrollerad att den också befinner sig bortom imperialismens kontroll. Det betyder att det nu är stor risk för att den intensivare, mer aggressiva ryska imperialismen drabbar samman med Turkiet, vilket kan innebära att Nato vaknar. Alla möjliga sorters dystra scenarier kan uppstå ur det.

Som vi har sett i Ukraina under de senaste åren blir denna ytterst uppsplittrade imperialism alltmer aggressiv. Just nu exploderar den över Armenien – ryssarna återupprustar Armenien eftersom de befinner sig i krig med Azerbajdzjan. En gammal dispyt som går årtal bakåt i tiden har nu fått nytt liv av det ökade ryska stödet till armenierna, och nu ett plötsligt turkiskt stöd till azerbajdzjanerna. Så man börjar se hur krigssmittan sprider sig.

En del har jämfört det med upptakten till Första världskriget.

Det finns helt klart liknelser – i den meningen att det ägde rum en mängd stegvisa händelser, att det logiskt inte verkade vettigt med ett världskrig, men att händelserna själva började trappas upp och att det sedan bara behövdes en enda felaktig utlösande faktor. Efter att turkarna sköt ner det ryska

planet skickade den ryska ambassaden i Storbritannien ett Twitter-meddelande med en affisch från 1906, en rasistisk affisch med en turkisk dvärg vid tsarens fötter. Sedan skickade Turkiet tillbaka ett Twitter-meddelande med en bild från det rysk-japanska kriget 1904-1905 på en japansk officer som förgriper sig på en rysk officer. De lånar gamla bilder från dessa gamla konflikter.

Vi upplever en glidning mot krig. Fler och fler länder anmäler sig till koalitionen mot ISIS – i grund och botten alla som vill vara aktörer i det som kommer att hända i regionen under den kommande perioden. Det finns ingen central plan och alla dras in.

Folk undrar, vad är det för mening med franska bombningar efter ett års amerikanska bombningar? Vad är skillnaden mellan franska flygplan och USA:s flygvapen? Vad bidrar tre eller fyra brittiska plan med i detta? På marken bidrar de inte med någonting, men nu är alla aktörer i detta krig.

Sådan var situationen i Mellanöstern före 1917 – det ottomanska väldet rasade samman och alla invaderade. Så småningom kom de fram till Sykes-Picot-överenskommelsen, som fastställde de gränser som i stort sett har funnits i ett sekel.

Rivaliteten mellan Frankrike, Italien, Storbritannien, Ryssland och det österrikisk-ungerska kejsardömet – alla var de aktörer i Mellanöstern, och alla stödde de religiösa sekter som därefter skapade betingelserna för 1900-talets Mellanöstern: splittring och uppdelning och utländsk inblandning.

Denna process upprepas nu, och de flesta aktörerna är tillbaka. Det som brukade vara en relativt stabil region under diktaturer och USA:s bredare herravälde faller nu samman. Lägg till detta Kinas expansion västerut och USA:s rädsla för det, så ser ni en punkt där alla dessa krafter sugs in i ett stort svart hål som såvitt jag förstår verkar ligga någonstans över Aleppo.

Så vad händer på marken?

Gentemot alla krav på att bomba ISIS står det enorma lidande som finns. Ryssarna bombar egentligen inte ISIS alls, de bombar rebellgrupperna. USA har bombat ISIS men har också bombat Jabhat al-Nusra (Nusrafronten), ISIS' fiende och nyckelspelare i det syriska upproret. Assadregimen håller stora delar av landet belägrat, så att det är nära en masskapitulation kring Damaskus. Aleppo är nästan isolerat. Upproret är mycket nära att besegras.

Den ryska militära makt som nu har trätt in på Assadregimens sida är kolossal. Nästa steg är att fler luftvärnsvapen kommer in. Det har hörts rykten att ryssarna lovade kurderna luftvärnsvapen för att slå ut turkiska plan. När ger någon en luftvärnsrobot till någon annan? När konflikten går in i ett nytt skede.

Så David Camerons beslut att dra ut i fält är en viktig skiljelinje för Storbritannien. Tack gode Gud för Jeremy Corbyn! Det Corbyn representerar är en reträtt i motsatt riktning.

Turkiet genomför nu en militär invasion i norra Irak. Vad står på spel för Turkiet i Irak och Syrien? Den första, viktigaste frågan är att hålla den kurdiska självständighetsrörelsen i schack. Den andra är det turkiska kapital som har investerats i norra Irak. Så bygget av en ny flygplats, nya oljefält, allt det är turkiskt kapital. Det är inte bara en nationell fråga för Turkiet, det är också en materiell fråga om att säkra området.

Kurderna har stöd från en världsomfattande rörelse, ett folk som historiskt har behandlats illa, som har fördrivits efter 1917 – palestinierna och allt det. Vi har kurdiska vänsterorganisationer som strider under beskydd av amerikanska flygplan. Kurdernas kamp mot ISIS genomfördes i samarbete med USA. Så vi har PKK (Kurdistan arbetarparti) – som kallas för en kommunistisk terrororganisation – som i själva verket samarbetar med USA-imperialismen på marken i Syrien under sin kamp mot ISIS. Vi har irakiska miliser, som till största delen stöds av eller är i någon sorts allians med Iran, en fiende till USA, och som har samma förhållande till USA:s militär.

Det är nästan ointressant om dessa organisationer är islamistiska eller sekulära eller vad som helst. Det enda som betyder något är hur ekonomiskt beroende de är av olika imperialistländer. Stormakterna säger att det är en kamp mot islamisterna. Cameron talar om 70.000 moderata som Storbritannien ska arbeta med. Det är faktiskt en underskattning, det finns troligen fler än 70.000, men de är fast i ett krig med Assad, de har inget intresse av att gå ut i öknen för att göra slut på ISIS. Även om de är fientligt inställda till ISIS så kan de inte bara bryta sig ut ur Damaskus. Så det finns inga verkliga marktrupper som väst kan kalla "vår armé".

Finns det några tecken på att den arabiska våren är på väg att återuppstå?

Det som återstår av det syriska upproret blir allt mindre stabilt, alltmer desperat och dess anhängare dras in i en större konfrontation. Mitt under det uppstår det plötsligt en samhällsrörelse i Libanon. Det finns kvar ekon från den arabiska våren, och man påminns om att alla de förhållanden som orsakade det är ännu hårdare och våldsammare än före. Skillnaden mellan de arabiska revolutionernas höjdpunkt och den nuvarande perioden, som nästan är den mörkaste någonsin, är den enorma massrörelsen.

Före 2011 brukade folk säga att de arabiska revolutionerna aldrig kan uppstå, och nu säger folk, ja, men de kan aldrig segra eller aldrig hända igen. Det var i själva verket en dramatisk förändring.

Syrien och Irak befinner sig i ett fruktansvärt tillstånd, liksom Jemen, men ställen som Egypten, Marocko, Algeriet – resten av arabvärlden – är inte alls nära det tillståndet och där går det att se möjligheter för de arabiska revolutionerna att återuppstå. Det är nyckeln att låsa upp alltihopa – inte kortsiktiga bombkampanjer.

Det låter som Monty Python-sketchen, Skottarnas Mary Queen, när de förklarar henne för död och hon säger, nej det är jag inte, och det fortsätter – hon är död, nej det är jag inte. Så det är som om folk håller på att dödförklara den arabiska våren och plötsligt återuppstår den. Den lilla libanesiska samhällsrörelsen uppstår plötsligt, störtar nästan regeringen och sedan säger [de], åh Libanon är speciellt – men det är det inte.

Så imperialisternas krig mot ISIS har inga framtidsutsikter att lyckas.

Trots att ISIS på så många sätt är en obehaglig, sekteristisk, reaktionär kraft så representerar den något verkligt, som våra härskare inte verkar förstå. Det räcker inte att tänka om dem som ett gäng galningar. De bygger en stat. De ständiga bombningarna av ISIS har inte gjort att de förlorat något territorium, de har förlorat lite här och där i Irak och så vidare men inget av betydelse, och det efter 1-1½ år? De kan fortfarande livnära sig. Vad säger det om ISIS? Att man inte helt enkelt kan släppa några bomber på några bilar med krigare och förvänta sig att det hela ska rasa ihop.

Därför är behovet av marktrupper allt svårare att stå emot. Det finns redan rykten om amerikanska specialtrupper – det cirkulerar alltid rykten om det, men mycket envisare rykten nu om direkt användning.

Fria syriska arméns olika delar börjar arbeta tillsammans på marken eftersom det är nödvändigt. Och högerpressen har helt rätt om det. ”Vi är mot bombningar, mot Camerons krig eftersom det inte räcker. Om man verkligen vill göra det på riktigt då måste man ta in marktrupper.” Men det fungerade inte särskilt bra i Irak. Så vart de än tittar så finns det ingen lösning på den kris de befinner sig i.

De vill gärna dra sig ur, så efter Parisangreppen reste Frankrikes premiärminister Hollande till Ryssland för att hämta in Putin från kylan. Men istället blir de oeniga om Assad och presskonferenserna är en röra där Hollande i grund och botten säger, att om du inte gör dig av med Assad så kommer vi inte att göra något för dig.

Och så säger andra som Boris Johnson att Assads diktatur är det enda livskraftiga alternativet, så vi måste stöda honom. Varje lösning ger värre problem. Och vart imperialisterna än tittar så är det verkligen farligt. De försöker gå på tå kring varandra men incidenten mellan Ryssland och Turkiet visar att det inte riktigt fungerar. Turkarna har också själva varit indragna i markanfall i norra Syrien, vilket också är en direkt strid mot ryssarna.

Allt det här är utomordentligt farligt.